

۲۰۲۸۳۳۹

نگرش آمریکا به ایران
در سیاست‌های دو حزب جمهوری خواه و دموکرات در عصر پهلوی

سید محسن (هادی) طبایی

عنوان و نام پدیدآور	نگرش آمریکا به ایران (بررسی سیاست‌های دو حزب جمهوری خواه و دموکرات در عصر پهلوی) / سید محسن طبایی
مشخصات نشر	تهران، ندای تاریخ، ۱۳۹۸
مشخصات ظاهری	۹۳ ص
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۸۷۵-۱۷-۸
وضعیت فهرست	فیا
ردیف	موسسه فرهنگی انتشاراتی ندای تاریخ
موضوع	ایالت متحده - روابط خارجی - ایران
رده بندی دسامبر	E۸/۱۸۳/الف۹ط۲۳ ۱۳۹۷
رده بندی دیویی	۳۲۷/۷۳۰۵۵
شماره کتابشناسی	۵۵۸۶۱۴۸
ملی	

نگرش آمریکا به ایران (بررسی سیاست‌های دو حزب جمهوری خواه و دموکرات در عصر پهلوی)

پدیدآورنده: سید محسن (هادی) طبایی

حروفچینی، صفحه‌آرایی و نظارت: موسسه و انتشارات ندای تاریخ

چاپ و صحافی: روز

چاپ اول: ۱۳۹۸

تیراژ: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۷۵-۱۷-۸

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ و در اختیار موسسه و انتشارات ندای تاریخ است

فهرست

۳	مقدمه.....
۷	تاریخچه روابط ایران و آمریکا.....
۷	پیشینه روابط.....
۸	نخستین روابط رسمی ایران و آمریکا.....
۹	تأسیس سفارتخانه و انتصاب دیپلمات ها.....
۱۱	سیر تحولات گ‌های جهانی بر روابط ایران و آمریکا.....
۱۱	روابط ایران و آمریکا در جنگ اول جهانی.....
۱۱	روابط ایران و آمریکا در جنگ دوم جهانی.....
۱۵	نتایج جنگ های جهانی بر روابط ایران و آمریکا.....
۱۹	نقش اولتیماتوم ترومن در تخلیه ایران.....
۲۰	چگونگی رسیدن مریدان بر سر شاه های نفتی ایران.....
۲۵	سیاست خارجی دموکرات ها در قبال محمدرضا شاه.....
۲۵	دموکرات ها و محمدرضا شاه.....
۲۷	قدرت یابی دموکرات ها با و من مسائل ایران.....
۳۱	سیاست خارجی ترومن در قبال ادان.....
۳۲	جمهوری خواهان و محمدرضا شاه پهلوی.....
۳۴	قدرت یابی جمهوری خواهان با آیزنهاور مسائل ایران.....
۳۹	نقش حزب جمهوری خواهان در کودتای ۲۸ مرداد.....
۴۴	راهکارهای دکتر مصدق برای مبارزه با تمامیت خواهی حزب جمهوری خواه آمریکا.....
۴۵	نقشه کودتای آمریکایی ها.....
۴۶	جنگ روانی سیا در ایران.....
۴۷	تلاش برای همراه کردن قشقایی ها.....
۴۸	حزب جمهوری خواه آمریکا، پیروز عرصه مبارزه با دکتر مصدق.....
۵۱	سیر تحول سیاست خارجی آمریکا در ایران با روی کار آمدن دوباره دموکرات.....
۵۴	سفر شاه به آمریکا در زمان ریاست جمهوری کندی.....
۵۷	جانسون و روابط جدید او با شاه.....
۶۰	نیکسون و قدرت یابی مجدد جمهوری خواهان آمریکا و مسائل ایران.....
۶۲	کارتر از حزب دموکرات و انقلاب اسلامی ایران.....
۶۳	علل ناکامی آمریکا در جلوگیری از پیروزی انقلاب اسلامی.....

۶۷.....	آمریکا و طرح اصلاحات ارضی ایران.....
۷۰.....	وضعیت روستاها پیش از اصلاحات.....
۷۱.....	اهداف اصلاحات ارضی.....
۷۳.....	علل داخلی اصلاحات ارضی.....
۷۴.....	علل خارجی اصلاحات ارضی.....
۷۵.....	قوانین و مراحل اصلاحات ارضی.....
۷۸.....	نتایج اصلاحات ارضی.....
۸۲.....	منابع و مآخذ.....
۸۲.....	کتابها.....
۸۸.....	اساتذات عالی.....
۸۹.....	ج) مصحح.....

مقدمه

موضوع این کتاب نگرش آمریکا به ایران در دوره ی پهلوی است. ایران در منطقه دارای اهمیت استراتژیک مهم و آکنده از اختلافات پیچیده بین المللی و آستان حوادث بوده و در واقع هر اتفاقی که در ایران بعد از جنگ جهانی دوم به رفق پیوسته، آمریکا نقش اساسی ایفا کرده و به عنوان جریان سوم نقش بزرگی را در منطقه و ایران به نمایش می گذاشته البته بعد از افول نقش شوروی و انگلیس در جریان دو جنگ جهانی و پدیدار شدن ایالات متحده به عنوان منجی و نجات دهنده شوروی دیگر مستقیم در تقسیم جنگ توانست جای پای محکمی در سطح بین الملل ایجاد کند و با دادن رسم به کشورهای درگیر جنگ بخصوص اروپا، سیاست های خود را اعمال کند. مسئله دیگر در جریان جنگ دوم، ایالات متحده با دستیابی به بمب اتم و قدرت نامی توانست خواسته های خود را جامه عمل بپوشاند و در خاورمیانه اعمال نفوذ کند. اسامار انگلیس و شوروی را کم رنگ و مطامع سیاسی خود را در ایران پیاده نماید. در جریان جنگ جهانی دوم که ایران بی طرفی خود را اعلام کرد و پهلوی اول (رسانا) از آلمان غیر مستقیم حمایت کرد و مستشاران آلمانی در ایران حضور داشتند، سه کشور متفق آمریکا، شوروی و انگلیس به شاه ایران اولتیماتوم دادند که دست از حمایت آلمان بردارد و چون این اتفاق نیافتاد از زمین و هوا و از جنوب و شمال نیروهای خود را به ایران و ارتش این کشور را تسلیم و بدون کسب اجازه از شاه ایران کنفرانسی در تهران در سفارت شوروی تشکیل دادند و حتی از شاه ایران دعوت به عمل نیاوردد و تاسم گرفتند رضا شاه را تبعید و محمدرضا فرزندش را جانشین قرار دهند و قدرت خود را پیش از پیش به رخ بکشند. در واقع ایالات متحده در دوره ریاست جمهوری روزولت که مصادف با جنگ جهانی دوم بود در دوره ی پهلوی اول سنگ بنای نفوذ سیاسی مستقیم خود را پایه ریزی کرد.

در کوران جنگ جهانی دوم و در طول جنگ، کنفرانس‌های متعددی میان سران متفقین جهت هماهنگی با یکدیگر و نیز اتخاذ تصمیماتی برای دوران پس از جنگ ایجاد شد. در آذر ۱۳۲۲ استالین، چرچیل و روزولت، همان‌طور که قبلاً ذکر شد کنفرانس تهران را تشکیل دادند و قصد خود مبنی بر ادامه جنگ تا منهدم ساختن ارتش آلمان را اعلام کردند و بعد در دوره ریاست جمهوری ترومن در وضع مناقشات ایران و در آمریکا تغییرات خاصی روی داد. در پایان جنگ جهانی دوم، متفقین که اولویت زمان جنگ بود، جای خود را به مبارزه طلبی جدیدی داد که اساس روابط دو ابر قدرت را تا حدودی تیره کرد.

پرزیدنت ترومن در کنفرانس پتسدام که با حضور سران سه کشور بزرگ تشکیل شده بود برای نخستین بار از احتمال غامض بودن مسئله ایران آگاه شد و استالین با پیشنهاد چرچیل مبنی بر تخلیه خاک ایران مخالفت کرد و ترومن با این اقدام شوروی بر عدم تحلیله نیرو، نشان از ایران به شدت برخورد و اولتیماتوم داد. در دوره ریاست جمهوری آیزنهاور مسئله خاورمیانه فکر ریاست جمهوری و مشاوران او را به شدت مشغول داشت. ریژه نمودن شوروی در منطقه و امنیت ذخائر نفتی، نگرانی و احساس خطر آیزنهاور - بربر پیشروی کمونیسم بین‌المللی، ریاست جمهوری ایالات متحده را وادار کرد که سرپرستی انعقاد پیمان بغداد را بر عهده بگیرد و سپس سیاستش در خاورمیانه را انشعاباً بر بدترین آیزنهاور نشر دهد. با روی کار آمدن

جمال عبدالناصر در مصر و در منطقه حساس خاور میانه که دیگر کشور مورد طمع ایالات متحده بود یک جنبش نیرومند پان عربیسم بوجود آمد که سراسر جهان عرب را در بر گرفت و بر روابط آن با ابر قدرت‌ها اثر بخشنده را بر ایران هم آیزنهاور چاره‌ای نداشت که با بحران قانون اساسی در ایران روی آورد. مسوود که از مسئله نفت ناشی شده بود. در دوره کندی، که از حزب دموکرات‌ها سرکار آمده بود، شاه ایران را تحت فشار سیاسی، که نسبت به اوضاع اصلاح سیاسی از جمله زندانیان سیاسی، آزادی بیان و ... توجهی ندارد و برای بهبود رابطه بین دولتی ایران و ایالات متحده باید هرچه سریع‌تر به این مسائل رسیدگی و در تسریع فضای باز

سیاسی اقدام کند. گرچه برخورد و گفتار کندی برای شاه خوشایند نبود ولی با تحت فشار قرار دادن شاه و دولت ایران شاه مجبور به پذیرش گفته های کندی شد در طول مدت حکومت پهلوی دوم، رؤسای جمهور ایالات متحده از دو حزب هر کدام بر اساس مشی سیاسی حزب خود، موضع سیاست گذاری هایشان را اعمال می کردند و نفوذ خود از جنبه های سیاسی، اقتصادی بر حاکمیت ایران قرار دادند در نتیجه آنچه بر آید حضور استعمار در طول تاریخ ایران بوده بی کفایتی و استبداد داخلی در رأس هرم حکومت و لایه های حکومتی بوده که اجازه می داده دولت های استعماری این موقعیت برای بهره برداری سیاسی و اقتصادی استفاده کنند.

به لحاظ اینکه تاریخ به ما آموخته بدون تعصب و جانبداری سخن و مطلبی به نگارش در بیاوریم که آیندگان بعد از ما بر اساس تطبیق با تاریخ اکنون، قضاوت کنند. بنابراین یک نگاه ایده آلیستی و هرمنویتیکی که یک مورخ در ساده ترین گزارش ها و روایت هایش را آن بهره می برد دارم، که هر خبری مسبوق به یک پیش فهم است. آنچه بعد از جنگ جهانی اول و بعد از جنگ دوم رخ داد تغییر موازنه قدرت بود که قدرت بلوک شرق (شوروی) را و در اروپا «بریتانیا» را با چالش روبرو ساخت جریان سومی به هم ایالات متحده بود که با یک چرخش سیاسی و اقتصادی مثل تأسیس سازمان ملل، طرح برشال، تأسیس ناتو و... و در آخر حق وتو را برای پنج کشور در نظر گرفتند و هم اکنون سیاست ها در راستای منافع ایالات متحده و شکوفایی آن پیش رفت تا امروز. همان گتون نظریه پرداز آمریکایی به سردمداران و سیاست مداران قدرت ها تاکید دارند در دسترس صاحب خاک یک جغرافیا و سرزمینی به پایان رسیده و ما اگر سرزمینی را فتح کنیم مطمئناً فرهنگ و آداب آن کشور را نمی توانیم تسخیر کنیم. حال، عرض بند در راستای سیاست های آمریکا در خاورمیانه که یکی از پر تنش ترین حوزه های بزرگ اقتصادی و سیاسیست برمی گردد. موضوع بحث القاعده ایران است که به لحاظ موقعیت استراتژیک برای شرق و غرب حداقل در تاریخ معاصر مهم بوده و شاه کلید ثبات یا بی ثباتی را در منطقه در نگاه قدرت ها رقم می زده پدیده استعمار و سهم خواهی ابر قدرت های نوظهور، خصوصاً جریان سوم، که «آمریکا» را پدید

آورده و ما را در ابهام فرو برده و هر نوع تحلیلی در خصوص تنش‌ها با همسایگان منطقه و آن‌طرف جغرافیای تمدنی و یا هر نوع قراردادی و پیمان‌هایی را از بیرون نظام سیاسی حتماً نیاز به یک کاوش میدانی و تحقیق به دور از تعصب دارد. در پایان باید گفت که همان‌گونه که بر صاحبان اندیشه و خرد پوشیده نیست تالیف نکات تاریخی بسیار مشکل بوده و قضاوت در مورد اشخاص در زمان‌های مختلف و در مکان‌های متفاوت با شرایط محیطی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی کار آسانی نمی‌باشد. کوچکترین تعصب و لغزش می‌تواند مولف را از حقیقت درسازد. بیشتر بن تحولات سیاسی در دو صده گذشته تاریخ ایران بوده است. از این رو تألیفات در این حوزه بسیار است بنابراین من سعی کردم به دور از پیشداوری سعی به بی‌طرفی شدن به حقیقت ماجرا کنم. در این راستا جا دارد از انتشارات ندای تاریخ و به‌ویژه سرکار خانم دکتر شقایق فتحعلی زاده که در ویرایش و شناخت منابع همساری نمودند، تقدیر و سپاس خود را اعلام کنم. باشد که این کتاب گامی کوچک در راه اعمای فرهنگ ایران زمین باشد.

سید محسن طبانی

۱۳۹۷/۱۲/۵